

БЮЛЕТИН на Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци

Брой 2/м. февруари 2024 г.

СППЗ организира
среща за бранша

[Прочети повече](#)

СППЗ издаде нов
наръчник

[Прочети повече](#)

България стана член на
AMITOM

[Прочети повече](#)

Гарваните - най-
умните птици

[Прочети повече](#)

СППТЗ организира среща-разговор на преработвателите на плодове и зеленчуци с производителите на суровина за сектора

Място: комплекс „Старосел“, с. Старосел

Дата: 04.04.2024 г. /четвъртък/

Регистрация на участниците: 9:30-10:30 ч.

Начален час: 10:30 ч.

На срещата планираме да представим информация по следните по-важни теми:

- Преглед на състоянието сектор „Производство и преработка на плодове и зеленчуци“
- Належащи промени в сектора, новини от ЕК
- Коментари и разяснения при прилагане на:
  - ✓ Наредба 12/2023 – Наредба за условията и реда за употреба на продукти за растителна защита
  - ✓ Наредба Н5 – Наредба за условията и реда за осъществяване на фискален контрол върху движението на стоки с висок фискален риск на територията на РБ
- Актуални въпроси и новости в сектор „Производство и преработка на плодове и зеленчуци“

Участие в срещата могат да заявят всички консервни фабрики, земеделски производители, научни звена лаборатории и др. организации, имащи отношение към сектора.

За да се гарантира добрата организация на мероприятиято, ще се допускат само предварително регистриралите се!

Информация относно условията за участие може да получите на имейл union@org-bg.net или на тел. 0889 32 10 15

Консумацията на готови консерви расте, набира популярност и производството на биохрани

Интервю на инж. Стойко Кировски, Председател на УС на СППЗ, за Money.bg

Нашата страна има дългогодишни традиции при преработката на плодове и зеленчуци и развита консервна промишленост. Г-н Кировски, ще направите ли един кратък обзор през времето? Бихте ли казали няколко думи и за Съюза на преработвателите на плодове и зеленчуци в България, чийто председател сте.

Ще започна от началото. Историята на бранша започва в далечната 1899 година с изграждането на първата консервна фабрика в България - на територията на гр. Варна. Строителното разрешение за нейното построяване е издадено на 4 април 1899 година.

И тази година ще празнуваме 125 години консервна промишленост в България.

В първите години на ХХ-ти век у нас се построяват фабрики на територията на цялата страна, но най-голямото развитие на сектора е в периода от 70-те до 90-те години, когато и селското стопанство в България достига своя апогей.

През тези години страната ни, благодарение на прекрасния си климат, плодородните почви и държавна политика в областта на селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост, се беше превърнала във водеща държава при производството на плодове и зеленчуци, както и при тяхната преработка.

Годишното производство на консерви тогава достигна до 870 000 тона. През годините на прехода започна сериозно намаляване на площите с плодове и зеленчуци, за сметка на зърнени култури.

При тази липса на суровина за преработка, браншът се свива всяка година и в момента, сравнено с 1987 г., производството на преработени плодове и зеленчуци е намаляло около 6 пъти.

А нашата организация - Съюзът на преработвателите на плодове и зеленчуци в България, е национално призната браншова организация, в която членуват около 30 предприятия, работещи в областта на консервиране, замразяване или сушене на плодове и зеленчуци. В предприятията на нашите членове се консервират около 70% от общо преработените плодове и зеленчуци в страната.

Как бихте оценили състоянието на бранша към момента?

Бих го оценил като тежко. Ние сме зависими от много фактори, влияещи както на входа, така и на изхода на консервните предприятия.

Основният проблем на входа е липсата на достатъчно български плодове и зеленчуци, което налага внос от съседни страни - Турция, Гърция, Македония и Сърбия.

В края на 2022 г., в следствие на инфлацията, цените на основните суровини и материали се вдигнаха драстично, което доведе до 40% повишаване на себестойността на продуктите от консервната промишленост.

В Европа, Америка и особено в Азия инфлацията беше под 10%, поради което

нашите фирми загубиха основни клиенти в чужбина.

В България пазарът е твърде малък и освен това, над 60% от продажбите минават през търговските вериги, които, използвайки господстващото си предимство, притискат доставчиците си за ниски цени.

Бихте ли конкретизирали, каква е "тежестта" са основните "пера" при формиране на цените на продукцията на консервните предприятия?

Цената на консервираните плодове и зеленчуци, продавани в магазините "на дребно", се формира основно от цените на съответните плодове и зеленчуци, от амбалажа (опаковки, буркани, капачки и др.) и от косвени разходи, т.е. заплати на работещите и други.

Общо взето, "тежестта" при формирането на цената на крайния готов продукт е около една трета от посочените три основни компонента.

Г-н Кировски, по Ваши наблюдения, като цяло расте ли консумацията на консервирани плодове и зеленчуци у нас?

Все още хората по селата си правят домашни консерви, но в градовете, особено младите хора, вече свикнаха да си купуват всичко на готово. Тенденцията е за увеличаване на консумацията на готови консерви.

Другото което се наблюдава, особено в големите градове е, че потребителите търсят вече продукти с по-високо качество и все по-внимателно четат етикета за наличие на консерванти и други вредни съставки.

За чужбина е различно. Има държави от "третия свят", които търсят ниска цена, а има и държави, като купуват консервирани продукти само във високия клас. Пазарът навсякъде е различен.

А каква част от произведените у нас

консерви с плодове и зеленчуци се изнася в чужбина и къде?

Приблизително около половината от продукцията на консервните фабрики остава в България, а другата половина е за износ. Основен наш пазар сега са страните от Европейския съюз. Малка част от износа ни е за Азия. На пръв поглед износа ни е сравнително голям, обаче ще напомня, че сега производството на консерви у нас е само една шеста от това през 1987 г. Но по онова време около две трети от износа на български консерви беше за бившия Съветски съюз.

Представители на сектора ще излизат ли скоро на пазара с нови продукти?

Това е стремеж на всяко предприятие. По препоръка на Световната здравна организация (СЗО), всички производители на храни се стремят да реформират своите рецепти в посока на здравословното хранене, чрез намаляване на съдържанието на сол, захар, мазнини и т.н. Все по-голяма популярност набира и производството на биохрани.

Несъмнено, не всичко е "гладко" в сектора. Г-н Кировски, какви са сега основните проблеми в сектора на преработка на плодове и зеленчуци и може ли държавата да помогне?

Всяко правителство през последните няколко години е обявявало нашия сектор за приоритетен, но някои от проблемите са от много години и решаването им "на парче" е невъзможно без драстична промяна на Общата селскостопанска политика.

Проблемите са много и ние като браншова организация ги представяме регулярно на Министерството на земеделието и храните, като се надяваме най-последно, с помощта и на нашата експертиза, те да бъдат решени.

СЪЮЗЪТ НА ПЕРЕРАБОТВАТЕЛИТЕ НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ:

ОРГАНИЗИРА:

- срещи с производители на суровини
- дискусийни форуми по актуални проблеми на бранша
- обучителни семинари и квалификационни курсове
- участие в международни и национални изложения

ИНФОРМИРА:

- за съвременни тенденции в бранша
- за новости в областта на техниката и технологиите
- за промени в действащата нормативна уредба
- за новости във фирменото управление и маркетинга

ИЗДАВА:

- годишни анализи за преработката на плодове и зеленчуци
- каталог на фирмите в бранша
- ръководства, наръчници и др. специализирана литература
- месечен електронен бюлетин

Цялостната дейност на Съюза на преработвателите на плодове и зеленчуци е в услуга на членовете и специалистите в бранша.

СЪЮЗ НА ПЕРЕРАБОТВАТЕЛИТЕ НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

1000 София, ул. „Г. С. Раковски“ 108, ет. 4, офис 407 А
тел.: 02/987 47 43, GSM: 0885 625 608
e-mail: ,office@org-bg.net

www.org-bg.net

СЪЮЗ НА ПЕРЕРАБОТВАТЕЛИТЕ НА ПЛОДОВЕ И ЗЕЛЕНЧУЦИ

ХРАНИТЕЛНИ ВЛАКНИНИ

КЛАСИФИКАЦИЯ,
ФИЗИОЛОГИЧНА РОЛЯ,
ИЗТОЧНИЦИ,
МЕТОДИ

В подкрепа на дейността на фирмите, преработващи плодове и зеленчуци, Съюзът на преработвателите на плодове и зеленчуци издаде своя 10-ти подред наръчник.

В новото издание със заглавие „Хранителни влакнини“ може да откриете информация за:

- Историята на концепцията за хранителните влакнини;
- Правни дефиниции за хранителните влакнини;
- Класификации на хранителни влакнини;
- По-важни хранителни влакнини и техните компоненти;

- Физиологичните компоненти на хранителните влакнини;
- Източници на влакнини;
- Препоръчителен дневен прием;
- Съдържание на хранителни влакнини в българските храни;
- Методи за химичен анализ;
- Официални аналитични методи.

Наръчникът вече е издаден и може да го поръчате като пишете на имейл union@org-bg.net или се обадите на тел. 02/987 47 43

СППЗ се включи в проект на БСК на тема „Заедно за устойчива заетост“

Българската стопанска камара (БСК) стартира изпълнението на 4-годишен проект по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 г., финансиран от Европейския социален фонд плюс, като партньор в изпълнението на дейностите ще бъде и Съюз на преработвателите на плодове и зеленчуци.

Проектът „Заедно за устойчива заетост“ е на обща стойност 7 666 139,96 лв. и е насочен към създаването на благоприятна среда и инструменти за приспособяване на политиките по управление на човешките ресурси и на индустриалните отношения към промените на пазара на труда, произтичащи от дигитализацията, прехода към климатична неутралност и влошената демографска ситуация в България.

В рамките на проекта ще бъдат осъществени 91 проучвания, 5 анализа и 25 доклада. Част от проучванията ще изследват добрите международни практики и корпоративен опит в областта на: управлението на промяната, таланта, организационната култура и работодателската марка, в контекста на възрастово многообразие на работната сила; управлението на стреса и професионалното изчерпване (бърнаут); създаването, развитието и използването на аналитични данни за потребностите от нови умения; оценка на потребностите по отношение на кръговата икономика и зеления преход, въвеждането на нисковъглеродни, ресурсно ефективни и безотпадни процеси и технологии.

Ще бъдат разработени и внедрени 9 модела и 7 електронни инструмента в

Ще бъдат разработени и внедрени 9 модела и 7 електронни инструмента в областта на управлението и обучението на човешките ресурси. Също така, ще бъдат изготвени четири наръчника и 79 учебни и сертификационни програми.

360 заети лица, както и мениджърски екипи от различни браншове и региони, ще преминат серия от обучения, вкл. академия за меки умения и 17 типа обучения за развитие на практически умения по внедряване на иновативните модели и наръчници в дейността на предприятията.

Планирани са и редица други дейности, насочени към адаптиране на МСП към промените на пазара на труда, вследствие на завишените изисквания в областта на информационната и мрежова сигурност, вкл. разработване на наръчник, провеждане на консултации, обучения и др.

Специален фокус в рамките на проекта ще бъде поставен върху три изключително важни проблема на пазара на труда – управлението на възрастово многообразие и поколенческите различия в предприятията, стреса на работното място и т.нар. бърнаут (професионалното прегряване), както и адаптацията на предприятията и заетите лица към промените, свързани с дигиталния преход в развитието на човешките ресурси и пазара на труда. Голяма част от анализите, проучванията, обученията и консултациите са насочени именно към тези три теми.

Сред ключовите задачи на проекта е

и повишаването на капацитета и експертизата на регионалните и браншови организации, които са част от мрежата на БСК, с оглед включването им във всички етапи на цикъла на Европейския семестър и развитието на нови индустриални отношения в контекста на Индустрия 4.0. В тази връзка ще бъдат сформирани 20 дискуссионни форума (разпределени по политики), свързани с индустриалната и социалната политика, зеления и дигиталния преход и устойчивото развитие. Браншовите и регионалните организации ще бъдат подпомогнати да развият собствени комуникационни канали, както и умения за публично говорене, участия в обществени форуми, медии и др. Предвижда се изработването на 10 комуникационни планове на организации от мрежата на БСК, изграждане и поддържане на 10 страници във Facebook, организирането на 10

пресконференции и 240 медийни участия, разпространението на 240 прессъобщения и 48 бюлетина „Социален диалог“, както и разработването на 20 вида дипломи по различни теми.

За първи път в България ще бъде изградена и внедрена Електронна система (специализирана онлайн платформа) за проучване, трансфер и използване на аналитични данни за потребностите от нови умения на работната сила, обхващаща бази от данни за 5 икономически сектора (бранша) и 5 региона.

На база проведените анализи, проучвания и дискусии, ще бъдат изготвени 5 плана за действие и най-малко 20 позиции с препоръки и предложения за подобряване на публичните политики по ключовите за проекта теми.

ГУДЕКС АД

tel.: +359 350 6 22 70 / mob.: +359 888 21 66 36
e-mail: sales@gudex-caps.com / web: www.gudex-caps.com

GD
LOWEST MIGRATION VALUE * BPA-NI COATINGS

ВРА - NI

Производител на метални винтови капачки
Лакиране и печат на метал

ВРА - NI

BPA NOT ADDED TO INKS AND COATINGS

България стана член на Средиземноморската Асоциация на преработвателите на домати

На 19 януари 2024 г. в Рим по време на Генералната Асамблея на Средиземноморската Асоциация на Преработвателите на Домати, приветстваха своя нов член – Асоциация Традиционни Български Консерви.

България е малка страна от Източна Европа, която се радва на много добър климат и плодородна почва и преди 30 години е била един от най-големите производители на домати на Балканите с продукция повече от 1 милион тона, които са били изнасяни за съседни държави и са били за местна консумация.

За съжаление след промените след падането на комунизма и някои стресови ситуации като например финансовата криза, България сега преработва само около 40,000-45,000 т. домати за местния пазар, като в същото време внася пресни и преработени домати главно от Полша, Гърция, Турция. Консумацията на домати е около 20 кг. на човек.

Производството е концентрирано главно в южните и централни части на страната Пловдив, Пазарджик и Хасково.

Производителността в сектора остава по-ниска отколкото е в конкурентните страни, като има проблеми с напояването, недостатъчната инфраструктура и високите разходи, както и недостига на работна ръка.

Всичко това възпрепятства по-голямо производство, но пък благоприятства за ефективното осъществяване на модерна търговия за бързо снабдяване.

От 2016 г. независимо от по-ниските нива на заплащане по схемата за едноличните стопанства в България в сравнение с по-старите страни- членки на ЕС, секторът плодове и зеленчуци получава финансиране по двустранни проекти.

Широко разпространено е мнението на производителите, че субсидирането към сектора е недостатъчно и по-малко, отколкото в другите страни. Това обаче е по-скоро мит.

International Mediterranean
Association of Processed
Tomatoes

amitom

ABOUT

MISSIONS

MEMBERS

PARTNERSHIPS

NEWS

CONTACT

Latest news

Sophie | January 26, 2024

Bulgaria joins AMITOM

During its General Assembly in Rome on 19 January 2024, AMITOM welcomed a new member, the Association of Traditional Bulgarian Preserved Foods (ATBPF).

ЕК предлага мерки за намаляване на административната тежест за земеделските стопани

Европейската комисия изпрати на Белгийското председателство на Съвета на ЕС документ, в който се очертават първите възможни действия за намаляване на административната тежест върху земеделските стопани.

В документа, който ще бъде обсъден с държавите членки на предстоящото заседание на Съвета по селско стопанство и рибарство, са изброени редица краткосрочни и средносрочни мерки, които могат да бъдат предприети. Това ще послужи като основа за дискусии и съвместни действия с държавите от ЕС.

През март Комисията ще започне онлайн проучване, насочено пряко към земеделските стопани. Тази целева консултация ще помогне да се установят техните основни източници на безпокойство и да се разберат източниците на административна тежест и сложност, произтичащи от правилата на ОСП, както и от други правила на ЕС за храните и селското стопанство в ЕС, и тяхното прилагане на национално равнище. Това проучване ще предостави още през лятото по-ясна картина на основните административни пречки, които земеделските стопани възприемат и пред които са изправени.

Освен това необходимо събиране на доказателства Комисията предлага краткосрочни и средносрочни мерки, които биха могли да доведат до известно облекчение както за земеделските стопани, така и за националните администрации, които представляват първото звено за контакт за земеделските стопани и отговарят за

управлението и изплащането на средствата от ЕС.

Първо, Комисията предлага да се опростят някои от изискванията за обвързаност с условия, които земеделските стопани в ЕС трябва да спазват. Наборът от основни стандарти, наричани ДЗЕС (добро земеделско и екологично състояние), които всички земеделски стопани трябва да спазват, за да получат подпомагане по ОСП, се оказва труден за прилагане при определени обстоятелства.

Комисията вече предприе действия, като предостави за 2024 г. частично освобождаване от правилата за земята, оставена под угар, т.нар. ДЗЕС 8. Сега Комисията предлага да се променят правилата за първия стандарт (ДЗЕС 1), който налага изискване за поддържане на постоянно затревените площи в ЕС стабилни от референтната 2018 г. насам. Съгласно това изискване бившите животновъди с големи пасища, принудени да преминат към производство на полски култури поради смущения на пазара в сектора на месото и млечните продукти, могат да бъдат приканени да преобразуват отново обработваемата си земя в постоянно затревени площи. Това задължение би могло да доведе до загуба на доходи за съответните земеделски стопани.

Комисията предлага тези правила да бъдат изменени до средата на март, за да се гарантира, че се вземат предвид

структурните промени, причинени от преориентирането на пазара и намаляването на добитъка, като се гарантира, че земеделските стопани няма да бъдат санкционирани в работата си, и да се спомогне за намаляване на тежестта, тъй като по-малко площи ще трябва да бъдат повторно преобразувани в постоянно затревени площи.

Комисията също така ще направи преглед на това кои селскостопански практики могат да бъдат възможни през чувствителни периоди при изпълнението на задължението за покриване на почвите съгласно ДЗЕС 6. Комисията също така насърчава всички заинтересовани страни да споделят мнението си относно административната тежест, която може да бъде свързана с Директивата за нитратите. Това може да се направи чрез онлайн обществената консултация, която ще се проведе до 8 март 2024 г.

Второ, Комисията предлага да се опрости методологията за някои проверки с цел намаляване на броя на посещенията в земеделските стопанства от националните администрации с до 50 %. Тази мярка отговаря пряко на исканията на държавите членки. Комисията предлага да се рационализира и изясни как да се оценява качеството на системата за мониторинг на площта. Последното е система, основана на автоматизиран анализ на сателитни изображения от „Коперник“, чиято цел е да се намалят инспекциите в земеделските стопанства, да се помогне на земеделските стопани да избягват грешки и да се налагат санкции, както и да се улесни докладването. С по-малко посещения на администрацията за управление земеделските стопани ще разполагат с повече време, за да се посветят на основната си работа.

В своя документ Комисията споменава и допълнителни средносрочни мерки, които

могат да облекчат тежестта за земеделските стопани, особено за по-малките земеделски стопани, и може да обмисли предлагането на промени в този смисъл в основните регламенти за ОСП, договорени от Европейския парламент и Съвета през 2021 г.

Едно от предложенията може да бъде освобождаването на малки стопанства с площ под 10 хектара от контрол, свързан със спазването на изискванията за предварителни условия (ДЗЕС). Това освобождаване би опростило значително ежедневната работа на дребните земеделски стопани, които представляват 65 % от бенефициерите по ОСП, като същевременно ще се запазят амбициите на ОСП в областта на околната среда, тъй като малките стопанства обхващат едва 9,6 % от площите, получаващи подпомагане по линия на ОСП. Освен това, ако основните регламенти бъдат променени в средносрочен план, би могло да се преразгледа ДЗЕС 8 относно оставената под угар земя, ДЗЕС 7 относно сеитбооборота и ДЗЕС 6 относно почвената покривка, за да се намали допълнително тежестта за земеделските стопани.

Успоредно с това Комисията ще улесни обмена на най-добри практики за опростяване от страна на държавите членки между различните съответни органи за сътрудничество (т.е. експертни групи, комитети и други).

Европейска
комисия

Източник: www.capgreenzone.bg

ЕК събира мнения за нелоялни търговски практики в хранителните доставки

Европейската комисия приканва земеделските стопани и всички оператори във веригата за доставки на храни да споделят опита си, свързан с нелоялни търговски практики.

До 15 март 2024 г. е достъпна [онлайн-анкета на всички езици на ЕС](#), насочена специално към земеделските стопани и малките доставчици, извършващи дейност във веригата за доставки на селскостопански продукти и храни. Респондентите могат да посочат дали наскоро са се сблъскали с нелоялни търговски практики от страна на купувачи, които са икономически по-силни, както и дали действащото законодателство им предоставя достатъчна защита срещу икономически по-силни купувачи.

Преди даден продукт да достигне до потребителя, няколко участници на пазара участват във веригата за доставка на храни (производители, преработватели, търговци на дребно и др.) и увеличават неговата стойност и въздействие върху крайната цена, заплащана от потребителя. Злоупотребата с възможностите за договаряне между различните оператори във веригата на доставки понякога може да доведе до

нелоялни търговски практики, които могат да имат вредни последици.

През последните седмици земеделските стопани и техните сдружения изразиха загриженост относно разпространението на нелоялни практики във веригата за доставки на храни. След като представи варианти за опростяване с цел намаляване на тежестта за земеделците, Комисията работи и по действия за подобряване на правоприлагането срещу нелоялните търговски практики.

По предложение на Комисията, през април 2019 г. Европейският парламент и Съветът приеха Директива относно нелоялните търговски практики (НТП) в отношенията между стопанските субекти във веригата за доставки на селскостопански и хранителни продукти. Директивата забранява няколко често срещани нелоялни търговски практики и така дава възможност на земеделските стопани да говорят безопасно по поверителен начин, а органите — да започват разследвания на нелоялни търговски практики. От държавите членки се изискваше да транспонират директивата в своята национална правна рамка до 1 май 2021 г. и да я приложат шест месеца по-късно. Комисията провежда годишни проучвания на нелоялните търговски практики на национално равнище.

Резултатите от анкетата ще бъдат използвани при оценката на правилата, която Комисията трябва да извърши до 1 ноември 2025 г.

Източник: www.infobusiness.bcci.bg

Гарваните – най-умните птици на планетата

Гарванът отдавна се свързва със смъртта и тъмните поличби, но истинската птица донякъде е загадка. Предлагаме ви 7 увлекателни факти за гарваните, които ще ви накарат да ги понаблюдавате с интерес днес в парка или в кварталната градинка.

1. Гарваните са едни от най-умните животни.

По интелигентност могат да се сравняват само с шимпанзетата и делфините. Доказват го много опити с черните големи птици, в които те извършват поредица от много сложни и точно преценени съвременни движения, за да достигнат до храната си. В дивата природа гарваните бутат скали върху хората, за да не стигнат до гнездата им, крадат риби от мрежи, пуснати в заледени водни басейни и се правят на умрели до труп на бобър, за да откажат други хищни птици от вкусно угощение.

2. Гарваните могат да имитират човешката реч.

В плен гарваните могат да се научат да говорят по-добре от някои папагали. Те имитират и други шумове, като например автомобилни двигатели. Известно е, че гарваните имитират „езика“ на вълци или лисици с хитроумна цел: да ги привлекат към труповете на животни, които гарванът не е в състояние да оглозга сам. Когато хищникът се нахрани, гарванът получава остатъците.

3. Гарваните са изключително игриви.

В Аляска и Канада са наблюдавани гарвани, които използвали покрити със сняг покриви като пързалки. В Мейн те са били видени да се търкалят по снежни хълмове. Често играят с други животни като вълци, видри и кучета. Гарваните дори правят играчки - използват пръчки, клони, топки за голф или камъчета, за да играят помежду си или сами. А понякога просто се присмиват на други същества, защото са им смешни.

4. Гарваните правят странни неща с мравки.

Те лежат в мравуняци и се търкалят в тях, оставят се мравките да ги полазят или пък ги размазват с човките си по перата си. Този номер го правят сойките и враните. Орнитолозите не са съвсем наясно защо гарваните правят това. Хипотезите са от допускането, че мравките са като инсектицид и фунгицид за птицата, до факта, че секретията на мравките действа успокояващо на птичата кожа.

5. Гарваните използват жестове за общуване.

Изследване на австрийски учени установи, че гарваните сочат с човките си, когато искат да покажат предмет на друга птица, точно както правим с пръсти. Те също държат предмет, за да привлекат вниманието на друга птица.

6. Гарваните са адаптивни.

Те могат да живеят в най-различни местообитания, от снежните полета до пустинята, из планини и гори, в големия град. Комбинативни са: единият гарван ще разсее другото животно например, а другият ще открие храната му.

Източник: Facebook